

KONKURENTSIAMETI ARUANNE

**POSTITEENUSTE VALDKONNAS TOIMUNUD ARENGUTE JA
ESILEKERKINUD PROBLEEMIDE NING KONKURENTSIAMETI
TEGEVUSE KOHTA NIMETATUD VALDKONNAS 2016. AASTAL**

TALLINN 2017

Sisukord

Sissejuhatus	2
1. Postside turg.....	3
2. Tegevusluba nõudvad postiteenused	4
3. Tegevusluba mitted nõudvad postiteenused.....	6
3.1. Kullerpostiteenus	6
3.2. Otsepostiteenus	8
3.3. Perioodilise väljaande edastamine.....	9
4. UPT osutaja.....	10
4.1. Kuluarvestus	10
4.2. UPT tasud	11
4.3. UPT allahindlused	11
5. UPT ebamõistlikult koormavate kulude katmine	12
5.1. UPT makse	12
5.2. UPT hüvitis.....	13
6. Postivõrk.....	13
6.1. Postkontorid	14
6.2. UPT osutaja postkontorid.....	14
6.3. Kirjakastid	15
7. Järelevalve	15
8. Siseriikliku lihtsaadetisena edastatava kirisaadetise kandekiirus	16
9. Tegevused 2017. aastal	19

Sissejuhatus

Postiseaduse § 47 lg 1 kohaselt esitab Konkurentsiamet Majandus- ja Kommunikatsiooni-ministeeriumile iga aasta teises kvartalis kirjaliku aruande postiteenuste valdkonnas toimunud arengute ja esilekerkinud probleemide ning ameti tegevuse kohta nimetatud valdkonnas eelmise kalendriaasta jooksul. Käesolev aruanne kajastab Konkurentsiameti 2016. aasta tegemisi ja postituru ülevaadet.

Tegevsloaga postiteenuse osutajate arv 2016. aastal ei muutunud, küll aga registreeriti kolm uut kullerpostiteenuse osutajat ja üks muu postiteenuse osutaja. Üks kullerpostiteenuse osutaja registreeris lisaks ka otsepostiteenuse, perioodilise väljaande edastamise teenuse ja muu postiteenuse osutamise. Samal ajal kustutati registrist kolm kullerpostiteenuse osutajat ning üks teenuse osutaja, kes omas otsepostiteenuse, perioodilise väljaande edastamise ja muu postiteenuse registreeringut. Seega registreeritud postiteenuse osutajate koguarv aastaga ei muutunud ja oli endiselt 54.

Kui edastatud postisaadetiste koguarv kahanes 2,9% võrra, siis kogukäive kasvas 4,4% võrra. Käibekasvu põhjustasid eelkõige kullerpostiteenus, kuid vähesemal määral ka universaalne postiteenus (edaspidi UPT) ja perioodika edastamise teenus. UPT käive suurenes 2016. aastal võrreldes eelneva aastaga 4,7%. UPT kahjum kahanes ligi 5%, mis omakorda tähendas vähenenud UPT hüvitise vajadust.

Kaebusi ja pöördumisi postiteenuse osutajate tegevuse kohta esitati 2016. aastal 62, mis on 24 võrra rohkem kui 2015. aastal. Teemad puudutasid peamiselt saadetiste kadumist ja kahjustumist (vastavalt 20 ja 11 kaebust).

1. Postside turg

Postiseaduse kohaselt jagunevad postiteenused kaheks:

- teenused, mille osutamiseks on vaja taotleda Konkurentsiametilt tegevusluba;
- teenused, mille osutamiseks on vaja ennast majandustegevuse registris (MTR) registreerida.

Tegevusluba nõudvad teenused on kirisaadetiste ja postipakkide liht-, täht- ja väärtsaadetisena edastamine, samuti UPT osutamine. Kullerpostiteenuse, otsepostiteenuse, perioodilise väljaande edastamise ja muu postiteenuse korral on vaja tegevus lihtsalt registreerida.

Eesti Post omab tegevusluba nii UPT osutamiseks kui ka siseriiklike ja rahvusvaheliste kirisaadetiste ja postipakkide edastamiseks. AS Express Post (edaspidi Express Post) omab tegevusluba siseriiklike kirisaadetiste edastamiseks. 2016. aastal ei taotlenud ükski ettevõtja tegevusluba postiteenuse osutamiseks. Registreeriti kolm uut kullerpostiteenuse osutajat (sh üks neist registreeris ka otsepostiteenuse, perioodilise väljaande edastamise teenuse ja muu postiteenuse osutamise) ja üks muu postiteenuse osutaja. Samal ajal kustutati MTR-st neli postiteenuse osutajat (kolm kullerpostiteenuse osutajat ja üks teenuse osutaja, kes omas otsepostiteenuse, perioodilise väljaande edastamise ja muu postiteenuse registreeringut). Kokkuvõttes oli 2016. aasta lõpu seisuga MTR-s registreeritud 54 erinevat postiteenuse osutajat, mis on 2015. aastaga võrreldes täpselt sama number. Mitmed ettevõtjad osutasid korraga mitut erinevat postiteenust. Postiteenuse osutajate arv teenuste kaupa on esitatud tabelis 1. Tegemist on MTR andmetega, mis tähendab, et mitmed ettevõtjad omasid küll registreeringut, kuid tegelikkuses ei osutanud postiteenuseid.

Tabel 1 Postiteenuse osutajate arv aastatel 2012-2016

Teenus	2012	2013	2014	2015	2016
Universaalne postiteenus	1	1	1	1	1
Kirisaadetise edastamine liht-, täht- ja väärtsaadetisena	2	2	2	2	2
Postipaki edastamine liht-, täht- ja väärtsaadetisena	1	1	1	1	1
Kullerpostiteenus	49	47	49	50	53
Otsepostiteenus	10	10	10	10	10
Perioodilise väljaande edastamine	9	8	8	8	8
Muud postiteenused	8	8	9	9	10

Postiteenuste käive (teenuste lõikes) on esitatud tabelis 2. Kirisaadetiste ja postipakkide edastamise all on silmas peetud teenuse osutamist tegevusloa alusel (v.a UPT).

Tabel 2 Postiteenuste käive aastatel 2012-2016 (eurot)

	2012	2013	2014	2015	2016
Universaalne postiteenus	*	*	*	*	*
Kirisaadetise edastamine	*	*	*	*	*
Postipaki edastamine	*	*	*	*	*
Kullerpostiteenus	35 001 916	37 399 080	41 648 817	50 049 031	57 117 124
Otsepostiteenus	2 111 131	2 225 696	*	*	*

Perioodika edastamine	7 746 800	7 737 422	*	*	*
Muud postiteenused	*	*	*	*	*
Kokku	71 652 656	76 263 670	83 172 221	102 620 215	107 109 939

* Konfidentsiaalne

Muud postiteenused sisaldavad Eesti Posti teenuseid nagu rahakaardi teenus, pensionide kättetoimetamine, pakiautomaadi teenus, tollideklaratsioonid ja alates 2015. aastast saadetiste transiit kolmandatest riikidest. Teiste registreeritud ettevõtjate muu postiteenuse käive oli null.

Tabelist 2 on näha, et kullerpostiteenuse, perioodilise väljaande edastamise teenuse ja UPT käive kasvas. Ülejäänud teenuste käive aga langes. Kokku suurenes postiteenuste turu käive 2016. aastal 4,4% ehk 4,5 mln euro võrra, kusjuures kullerpostiteenuse käive eraldi võttes kasvas 14,1% ehk 7,1 mln euro võrra. Seega, ilma kullerpostiteenuse käibe märgatava kasvuta oleks postituru käive tervikuna jäänud 2015. aasta tulemusest väiksemaks.

Teenuste tasandil moodustas kullerpostiteenus 2016. aastal üle poole käibest (2015. aastal 48,8%). Järgnesid UPT (2015. aastal *) ja kirisaadetiste edastamine (2015. aastal *). Ülejäänud teenuste osakaal oli täpselt viiendik kogukäibest (vt joonis 1).

Joonis 1 Postiteenuste käibe jaotus 2016. aastal

* Konfidentsiaalne

Võrreldes 2015. aastaga, on muud postiteenused langenud teiselt kohalt viiendaks. Täpsuse huvides tuleb mainida, et muude postiteenuste mahu üle Konkurentsiamet statistikat ei kogu. Seetõttu ei peegeldu postsideturu käibekasv postisaadetiste arvu poolel.

Põhilised teenuse osutajad on jäänud samaks. Tihe konkurents eksisteerib endiselt vaid kullerpostiteenuse turul. Aasta jooksul kustutatud või registreeritud teenuse osutajad ei pakkunud 2016. aastal teenust või tegid seda väga vähesel määral. Erandiks oli kullerpostiteenuse registreeringu kustutanud Itella SmartPOST OÜ, kes osutas teenust, kuid kelle tegevus läks üle Itella Estonia OÜ-le (edaspidi Itella, endise nimega Itella Logistics OÜ).

2. Tegevusluba nõudvad postiteenused

Tegevusluba on nõutav UPT osutamiseks ja kirisaadetiste ning postipakkide edastamiseks liht-, täht- ja väärtisaadetisena (edaspidi MUPT teenused).

Lihtsaadetisena edastatakse kirisaadetis ja postipakk:

- mis väljastatakse saajale või tema esindajale ilma allkirjata;
- mille väärtus on postiteenuse osutajale avaldamata;
- mille kaotsimineku või kahjustumise korral puudub postiteenuse osutajal kohustus maksta hüvitist.

Tähtsaadetisena edastatakse kirisaadetis ja postipakk:

- mis väljastatakse saajale või tema esindajale allkirja vastu või muu isikusamasuse tuvastamist võimaldava tunnuse alusel;
- mille väärtus on postiteenuse osutajale avaldamata;
- mille kaotsimineku või kahjustumise korral maksab postiteenuse osutaja saatjale postiteenuse osutaja eelnevalt määratud garantiisumma.

Väärtsaadetisena edastatakse kirisaadetis ja postipakk:

- mis väljastatakse saajale või tema esindajale allkirja vastu või muu isikusamasuse tuvastamist võimaldava tunnuse alusel;
- mille väärtus on postiteenuse osutajale avaldatud;
- mille kaotsimineku või kahjustumise korral maksab postiteenuse osutaja saatjale tema avaldatud saadetise väärtuse.

Partiisaadetisena edastatakse:

- kirisaadetis, mis antakse saatja poolt postiteenuse osutajale samaaegselt üle edastamiseks vähemalt 100 saajale;
- postipakk, mis antakse saatja poolt postiteenuse osutajale samaaegselt üle edastamiseks vähemalt 25 saajale.

Tegevusloaga postiteenuse osutajaid oli Eestis 2016. aastal kaks. Eesti Post oli UPT osutaja ja pakkus kõiki võimalikke tegevusloaga osutatavaid postiteenuseid. Express Post osutas tegevusloaga teenustest siseriikliku kirisaadetise edastamise teenust.

UPT maht tervikuna 2016. aastal mõnevõrra kasvas (2,1%), kuid näha on samade trendide jätkumist. Siseriiklike UPT kirisaadetiste mahud langevad jätkuvalt, eelkõige lihtkirjade mahud, kuid rahvusvaheliste liht- ja tähtkirjade mahud kasvavad (vt tabel 3).

Tabel 3 UPT teenuste mahud aastatel 2012-2016 (saadetist)

Teenus	2012	2013	2014	2015	2016
<i>Siseriiklikud mahud</i>					
Lihtkiri	4 711 614	4 167 433	4 006 127	3 415 763	2 954 531
Tähtkiri	385 525	266 021	214 307	167 103	153 038
Väärtkiri	910	492	587	671	1243
Tähtpakk	55 793	210 115	224 875	179 329	145 403
Väärtpakk	120	187	116	77	62
<i>Rahvusvahelised mahud</i>					
Lihtkiri	4 679 138	4 601 747	6 486 612	5 903 191	6 566 059
Tähtkiri	545 966	888 822	1 525 101	1 377 408	1 447 468
Väärtkiri	1493	1622	1469	1436	1372
Tähtpakk	160 034	191 130	217 387	234 766	248 601
Väärtpakk	2043	1920	1781	1851	2084
Kokku	10 542 636	10 329 489	12 678 362	11 281 595	11 519 861

Märkimist väärib teenuse siseriiklik lihtsaadetisena edastatav kirisaadetis mahulangus, mis oli 2016. aastal 13,5%, võrreldes eelneva aastaga. Seevastu rahvusvaheliste lihtsaadetisena edastatavate kirisaadetiste maht tõusis aastaga 11,2%.

Kirisaadetisi ja postipakke võib tegevusloa alusel edastada ka UPT-välisena. MUPT viimaste aastate mahud on toodud tabelis 4.

Tabel 4 MUPT teenuste mahud aastatel 2012-2016 (saadetist)

Teenus	2012	2013	2014	2015	2016
<i>Siseriiklikud mahud</i>					
Lihtkiri	*	*	*	*	*
Tähtkiri	*	*	*	*	*
Väärtkiri	*	*	*	*	*
Tähtpakk	*	*	*	*	*
Väärtpakk	*	*	*	*	*
<i>Rahvusvahelised mahud</i>					
Lihtkiri	*	*	*	*	*
Tähtkiri	*	*	*	*	*
Väärtkiri	*	*	*	*	*
Tähtpakk	*	*	*	*	*
Väärtpakk	*	*	*	*	*
Kokku	22 545 908	21 435 561	*	*	*

* Konfidentsiaalne

Tabelist 4 on näha, et MUPT maht on 2016. aastal langenud ja seda kõikide teenuseliikide lõikes (v.a tähtsaadetised, kus oli mõningane tõus). Kokku langes MUPT saadetiste arv 2016. aastal 1,9 mln saadetise võrra ehk 12,0%. Sarnane trend on püsinud neli viimast aastat, mahulangusega *% sellel perioodil.

3. Tegevusluba mittedõudvad postiteenused

Postiteenused, mille osutamiseks ei ole vaja taotleda tegevusluba ja mille osutamiseks piisab registreeringust, olid endiselt kullerpostiteenus, otsepostiteenus ja perioodilise väljaande edastamise teenus.

3.1. Kullerpostiteenus

Kullerpostisaadetiseks loetakse kirisaadetis ja postipakk:

- mis väljastatakse saajale või tema esindajale allkirja vastu või muu isikusamasuse tuvastamist võimaldava tunnuse alusel;
- mis edastatakse kulleriga kiirel ja usaldusväärsel viisil;
- mille saatjal on võimalus igal hetkel saada informatsiooni saadetise asukoha kohta selle teekonnal, sekkuda saadetise kättetoimetamisse ja vajaduse korral korraldada ümber selle edastamist.

2016. aastal registreeriti Direct Post OÜ, Balti Logistika AS ja Digisec OÜ. 2016. aastal kustutati Itella SmartPOST OÜ (kelle tegevus läks üle Itellale), AS G4S Eesti ja Est-Veod OÜ registreering.

2016. aasta lõpu seisuga oli MTR-s registreeritud 53 kullerpostiteenuse osutajat, kellest tegelikult osutas teenust 25 ettevõtjat. Nendeks olid OÜ A-Kuller & Partnerid, Express Post, Eesti Post, USS Security Eesti AS, LKF Kuller OÜ, AS DPD Eesti (edaspidi DPD), OÜ EKLT (edaspidi EKLT), TNT Express Worldwide Eesti AS (edaspidi TNT), DHL Estonia AS (edaspidi DHL), Cargobus OÜ, Autopost Terminal OÜ, Aberg Express OÜ, AKR-GRUPP OÜ, Eurokuller OÜ, FIE Kristjan Vares, DK LOGISTICS OÜ, Venipak Eesti OÜ, OSC Transport OÜ, Federal Express Corporation Eesti filiaal OÜ, Rohekuller OÜ, Itella, Balti Logistika AS, Eesmaa OÜ, Top Services OÜ ja Jet Express OÜ. Lisaks esitas statistilised andmed Top Services OÜ, kes aruande koostamise hetkel MTR registreeringut ei omanud.

Teenust ei osutanud 16 ettevõtjat (st aastakäive oli null). Nendeks olid OÜ MGI Turundus, OÜ T.P.Projekt, A&M Transport OÜ, Saratopi OÜ, Rehvivennad OÜ (endine Eesmaa Teenused OÜ), Puupost OÜ, Minikopp OÜ, Siniraag OÜ, Grand Delivery OÜ, Adduco OÜ, Wortex Invest OÜ, Avotra OÜ, Roadrunner OÜ, AS Komerik, OLAARAN OÜ ja Direct Post OÜ.

Täidetud ankeeti ei õnnestunud aruande koostamise ajaks tagasi saada 12 ettevõtjalt (Ida-Viru Kuller OÜ, Ramiro Travel OÜ, GJ Transit OÜ, GlobexService OÜ, Zlahka Sypku OÜ (end. A! Veod OÜ), OÜ Reval Kuller, Einroo Group OÜ, Topkuller OÜ, RP Service Group OÜ, DataInternational Group OÜ, Digisec OÜ ja Vladimir Birjukov elektritööd), kuid Konkurentsiametile teadaolevalt need ettevõtjad 2016. aastal kullerpostiteenust ei osutanud või oli maht marginaalne.

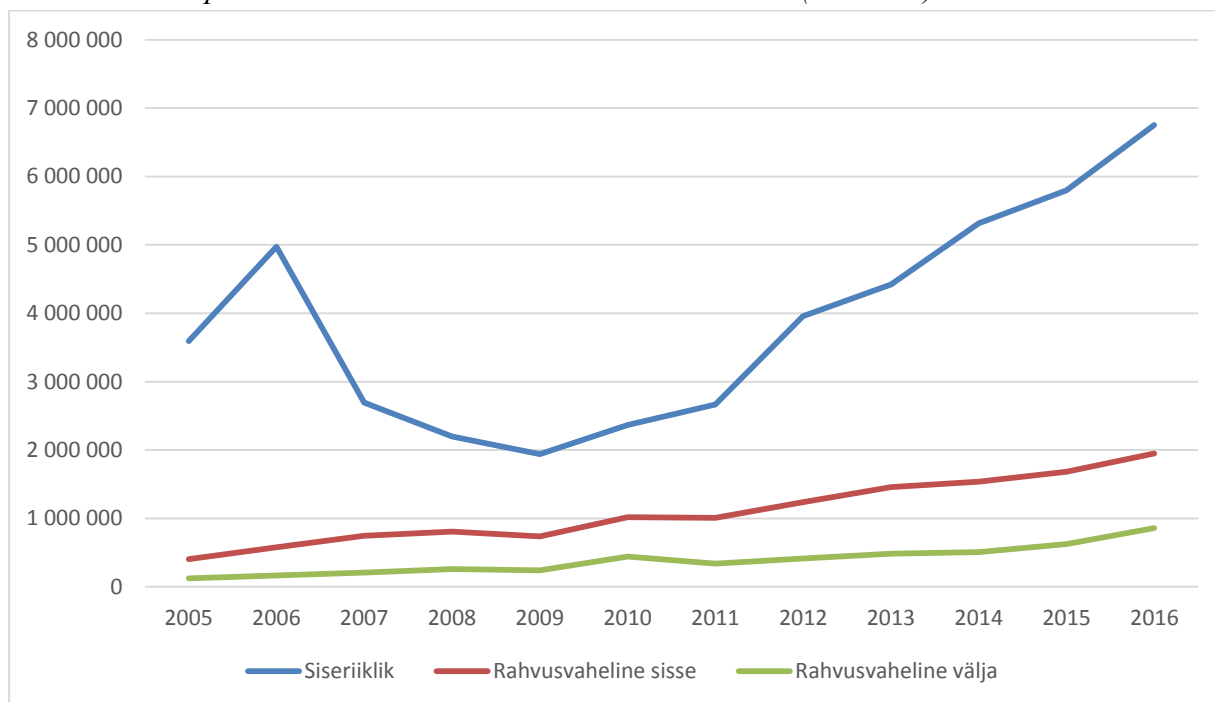
2016. aasta kullerpostiteenuste käive (siseriiklik ja rahvusvaheline) oli 57,1 mln eurot, mis on eelmise aastaga võrreldes 14,1% enam. Saadetisi edastati 2016. aastal kokku 9,6 mln tükki, mis on võrreldes eelneva aastaga 18,0% rohkem (vt tabel 5). Suurim kasv 37,5% toimus rahvusvaheliste riigist väljuvate saadetiste osas. Siseriiklike saadetiste ja riiki saabuvate saadetiste arv kasvas vastavalt 16,5% ja 15,9% võrra. Käibe madalam kasv, võrreldes mahu kasvuga, näitab, et keskmise kullersaadetise hind on aastaga langenud.

Tabel 5 Kullerpostiteenuse mahud aastatel 2011-2016 (saadetist)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Siseriiklik	2 663 053	3 958 478	4 422 259	5 314 744	5 798 623	6 754 306
Rahvusvaheline sisse	1 008 193	1 237 729	1 455 462	1 538 534	1 680 533	1 948 564
Rahvusvaheline välja	338 295	412 958	481 180	508 169	624 250	858 364
Kokku	4 009 541	5 609 165	6 358 901	7 361 447	8 103 406	9 561 234

Tabelist 5 annab ülevaate joonis 2, kus on toodud viimaste aastate mahumuutus graafiliselt.

Joonis 2 Kullerpostiteenuse mahumuutus aastatel 2005-2016 (saadetist)

Jooniselt 2 on näha, et siseriiklike saadetiste maht jätkab kiiret tõusu, kuid ka rahvusvaheliste saadetiste mahukasv on kiirenenud.

Siseriiklikult olid suurimad teenuse osutajad 2016. aastal teenuse mahu järjekorras alustades suuremast DPD, Itella ja Eesti Post (kokku 83,5% turust). Itella pakub teenust pakiautomaatide vahendusel.

Rahvusvahelise teenuse osutamisel olid 2016. aastal turuliidrid teenuse mahu järjekorras alates suuremast DPD, DHL, EKLT ja TNT (kokku 81,5% turust).

Siseriikliku kullerpostiteenuse mahu osakaal 2016. aastal oli 70,7% ja rahvusvahelise teenuse osakaal 29,3%. Võrreldes 2015. aastaga, on rahvusvaheliste saadetiste osakaal mõnevõrra tõusnud.

3.2. Otsepostiteenus

Otsepostisaadetiseks loetakse kirisaadetis:

- mis väljastatakse saajale või tema esindajale ilma allkirjata;
- mille sisuks on turunduslik või avalik materjal;
- mida edastatakse samaaegselt vähemalt 100 saajale;
- mille sisu, kaal ja mõõtmed on identsed teiste samaaegselt edastatavate saadetiste omadega, välja arvatud saaja nimi, postiaadress, identifitseerimisnumber ning muud teisendused, mis ei muuda sõnumi olemust;
- mille pakendile on kantud märged «reklaam», «reklaam posti teel» või «otsepost».

2016. aasta lõpu seisuga oli MTR-i kantud kümme teenuseosutajat, kellest ainult kolm osutasid teenust. Nendeks olid Eesti Post, Express Post ja Direct Post OÜ. Suurem teenusepakkuja oli Eesti

Post. Aasta jooksul registreeriti üks teenuse osutaja (Direct Post OÜ) ja kustutati samuti üks ettevõtja (Standard Post OÜ).

Otsepostiteenuse käive oli 2016. aastal * mln eurot ja maht oli * mln saadetist, mis võrreldes eelneva aastaga tähendab langust käibe osas 9,1% ja mahu osas 11,4% (vt tabel 6).

Tabel 6 Otsepostiteenuse näitajad aastatel 2011-2016 (eurot, saadetist)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Käive	2 401 743	2 111 131	2 225 696	*	*	*
Saadetiste arv	15 239 957	13 499 442	14 242 066	*	*	*
Keskmine ühikuhind	0,158	0,156	0,156	0,173	0,167	0,171

Otsepostisaadetiste maht 2016. aastal oli viimase 12 aasta madalaim.

Tabelis 6 toodud käibe ja saadetiste arvu muutumine ajas on esitatud joonisel 3.

Joonis 3 Otsepostiteenuse käive ja maht aastatel 2005-2016 (saadetist, eurot)

* Konfidentsiaalne

Jooniselt 3 on näha, et viimase üheteistkümne aasta lõikes on otsepostiteenuse turg selges languses.

3.3. Perioodilise väljaande edastamine

Perioodiline väljaanne on saatjalt tellitav ja tema poolt postiteenuse osutajale perioodiliselt, sagedusega vähemalt üks kord kvartalis edastamiseks üleantav adresseeritud trükis.

MTR-i kohaselt oli 2016. aasta lõpu seisuga registreeritud teenuse osutajaid kaheksa, kuid teenust osutas neist vaid kolm ettevõtjat (Eesti Post, Express Post ja Direct Post OÜ). Aasta jooksul registreeriti MTR-s Direct Post OÜ ja kustutati Standard Post OÜ.

Kokku edastati 2016. aastal * mln perioodilist väljaannet ning teenuse kogukäive oli * mln eurot (vt joonis 4). Suurim teenusepakkuja oli Eesti Post.

Joonis 4 Perioodika maht ja käive aastatel 2008-2016 (saadetist, eurot)

* Konfidentsiaalne

Nagu jooniselt 4 on näha, siis saadetiste arv on viimase kaheksa aasta jooksul pidevalt langenud, kuid hinnatõusude tõttu on käive viimasel kahel aastal hoopis kasvanud.

4. UPT osutaja

UPT osutaja on isik, kellele Konkurentsiamet on väljastanud tegevusloa UPT osutamiseks. UPT osutamiseks väljastatakse tegevusloa ainult ühele isikule. UPT osutaja määratakse viieks aastaks avaliku konkursiga, mille korraldab Konkurentsiamet.

UPT osutaja peab pakkuma UPT teenuseid (kuni 2 kg kaaluva kirisaadetise liht-, täht- ja väärtsaadetisena edastamine ning kuni 20 kg kaaluva postipaki täht- ja väärtsaadetisena edastamine) järjepidevalt, kvaliteetselt ja taskukohase tasu eest kogu Eesti Vabariigi territooriumil õigusaktidega sätestatud alustel ja korras.

UPT osutamise tegevusloa perioodiks 2014-2019 omab Eesti Post. Tegevusloa tingimuste kohaselt peab UPT osutajal olema vähemalt 320 postkontorit ja 2777 kirjakasti (etteruttavalt saab mainida, et Konkurentsiamet muutis 2017. aastal tegevusloa tingimusi Eesti Posti taotluse alusel ja kirjakastide miinimumarvuks sai 1845) üle Eesti. UPT-d tuleb osutada viiel päeval nädalas ja vähemalt kaks tundi päevas (postkontoris) kõikidele soovijatele võrdsetel tingimustel ja taskukohase tasu eest, mis on kehtestatud ministri määrusega. Koos tegevusloaga kaasneb Eesti Postil vastavalt postiseaduses sätestatud kohustus osutada oma postivõrgu vahendusel üle Eesti pensionide ja toetuste väljamaksmise ning rahasiirete teenuseid. Lisaks on UPT osutajal kohustus edastada oma postivõrgu vahendusel kuuel päeval nädalas perioodilisi väljaandeid.

Eesti Post osutab lisaks UPT-le ka kõiki teisi postiseaduses kirjeldatud postiteenuseid (tegevusloaga kirisaadetiste ja postipakkide edastamine nii siseriiklikult kui ka rahvusvaheliselt, samuti kullerpostisaadetiste, otsepostisaadetiste ja perioodiliste väljaannete edastamine). Peale postiteenuste osutab Eesti Post veel näiteks lao-, veo-, finants- ja teisi teenuseid.

Eesti Postil oli 2016. aasta lõpu seisuga 320 postkontorit, kus osutati kõiki UPT kogumisse kuuluvaid teenuseid. Lisaks oli Eesti Postil üks postipunkt, kus osutati postiteenuseid valikuliselt. Kirjakaste oli ettevõtjal 2777 ning kohti, kus müüdi ainult postmarke, oli 261. Kõikidest postkontoritest ja postipunktidest 171 olid sellised, kus Eesti Post ei oma punkti, vaid ostab teenust sisse.

Eesti Postil oli 2016. aastal kokku 2244 töötajat ehk 24 võrra vähem, kui eelneval aastal. Kõikidest töötajatest oli postiteenustega seotud 1804 inimest ehk 36 võrra rohkem, kui eelneval aastal.

Ettevõtja toodete ja teenuste müügi käive oli 2016. aastal 91,5 mln eurot (aastane kasv 18,7 mln ehk 25,7%), millest postiteenuste käive moodustas * mln eurot (aastane langus 1,9 mln ehk 3,4%). Eesti Post teenis 2016. aastal 1,9 mln eurot puhaskasumit.

Teenuste või teenustegruppide lõikes moodustas Eesti Posti käibest suurima osa UPT.

4.1.Kuluarvestus

Postiseaduse kohaselt peab UPT osutaja pidama tulu- ja kuluarvestust eraldi:

- UPT kogumisse kuuluva postiteenuse kohta;

- iga teenuse lõikes, mille osutamiseks kasutatakse UPT kogumisse kuuluva postiteenusega ühiseid ressursse.

UPT osutaja peab rakendama tegevuspõhist kuluarvestust.

Tulu- ja kuluarvestuse vastavust postiseaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele hindab sõltumatu audiitor. Seoses UPT makse ja ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamise taotlusega kaasas käiva aruandlusega on ka Konkurentsiametil vajadus hinnata Eesti Posti kulusid ja nende põhjendatust.

Eeltoodust tulenevalt on Eesti Posti kuluarvestuse temaatikat kajastatud aruandes koos UPT ebamõistlikult koormavate kulude teemaga.

4.2. UPT tasud

Vastavalt postiseadusele, tuleb UPT-d osutada valdkonna eest vastutava ministri poolt määrusega kehtestatud taskukohaste tasude eest. See tähendab, et Eesti Post võib tasud ise määrata, ületamata sealjuures ministri poolt kehtestatud maksimummäärasid.

Konkurentsiamet kaalus 2016. aastal UPT taskukohaste tasude muutmise ettepaneku tegemise vajadust, kuid leidis, et 2016. aastal puudub selleks vajadus. Samas võib etteruttavalt mainida, et 2017. aastal esitas Konkurentsiamet valdkonna eest vastutavale ministrile ettepaneku muuta UPT taskukohaseid tasusid 2017. aastal, kuid täpsemalt on teema kajastatud järgmise aasta aruandes.

4.3. UPT allahindlused

Postiseadus võimaldab teha UPT tasudele allahindlust. Allahindluse määr peab olema kulupõhine ning põhjendatav suure koguse üleandmisest tuleneva kulude kokkuhoiuga. Allahindlust võib rakendada, kui postisaadetise edastamise kulu on tavateenuse osutamise kulust väiksem. Allahindlus ja sellega seotud tingimused peavad olema läbipaistvad ja lähtuma võrdse kohtlemise printsiibist.

Iseenesest ei saa UPT puhul tekkida suure koguse üleandmisega kaasnevat kulude kokkuhoidu, kuna UPT raames saab korraga üle anda kuni 100 kirisaadetist või 25 postipakki. Vastasel juhul on tegemist partiisaadetisega ja see ei kuulu UPT koosseisu.

2016. aastal Eesti Post UPT teenustele allahindlusi ei pakkunud.

Säilinud on spetsiaalselt vaegnägijatele adresseeritud postisaadetiste (sekogrammid) ja vangilaagrites viibivate interneeritute postipakkide tasuta edastamise võimalused, mis tulenevad ülemaailmsest postikonventsioonist.

5. UPT ebamõistlikult koormavate kulude katmine

5.1. UPT makse

UPT makse on postiteenuse osutaja poolt tegevusloaga postiteenustelt tasutav makse iga saadetise kohta. Makse määra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul. Ettepaneku esitamisel võtab valdkonna eest vastutav minister aluseks Konkurentsiameti ettepaneku. Postiseaduse kohaselt võib UPT makse olla kas teatud protsent tegevusloa alusel osutatava postiteenuse (v.a UPT teenus) käibest või fikseeritud summa igalt tegevusloaga teenuse (v.a UPT teenus) raames edastatud saadetiselt. UPT makset kogub Konkurentsiamet. Makset kogutakse, et hüvitada UPT osutajale UPT osutamise kohustusest tekkida võivaid ebamõistlikult koormavaid kulusid. Ebamõistlikult koormavad kulud võivad tekkida juhtudel, kui valdkonna eest vastutava ministri poolt kehtestatud taskukohased tasud ei kata UPT osutamise kohustusest tingitud põhjendatud kulusid.

Makset peavad tasuma kõik tegevusloaga postiteenuseid osutavad ettevõtjad. 2016. aastal olid nendeks Eesti Post ja Express Post.

2016. aastal kehtinud UPT makse määrad rahastamiskohustusega postiteenuse osutajale olid järgmised:

- lihtsaadetisena edastatav kirisaadetis 0,08 eurot;
- tähtsaadetisena edastatav kirisaadetis 0,40 eurot;
- väärtsaadetisena edastatav kirisaadetis 0,40 eurot;
- lihtsaadetisena edastatav postipakk 0,00 eurot;
- tähtsaadetisena edastatav postipakk 0,00 eurot;
- väärtsaadetisena edastatav postipakk 0,00 eurot.

Maksemäärad on püsinud muutumatuna alates 2014. aastast. Eesti Posti poolt tasutud UPT makse 2016. aasta eest on esitatud tabelis 7.

Tabel 7 Eesti Posti poolt tasutud UPT makse 2016. aasta eest (saadetist, eurot)

Teenus	Teenuse maht (tk)	Makse määr (eurot)	Makse (eurot)
<i>Riigisisene teenus</i>			
Lihtkiri	*	0,08	*
Tähtkiri	*	0,40	*
Väärtkiri	*	0,40	*
Tähtpakk	*	0,00	*
Väärtpakk	*	0,00	*
<i>Rahvusvaheline teenus</i>			
Lihtkiri	*	0,08	*
Tähtkiri	*	0,40	*
Väärtkiri	*	0,40	*
Tähtpakk	*	0,00	*
Väärtpakk	*	0,00	*
Kokku	12 861 408		1 296 797,36

* Konfidentsiaalne

Express Posti poolt tasutud UPT makse 2016. aasta eest on toodud tabelis 8.

Tabel 8 Express Posti poolt tasutud UPT makse 2016. aasta eest (saadetist, eurot)

Teenus	Teenuse maht (tk)	Makse määr (eurot)	Makse (eurot)
<i>Riigisisene teenus</i>			
Lihtkiri	*	0,08	*
Tähtkiri	*	0,40	*
Väärtkiri	*	0,40	*
Kokku	*		*

* Konfidentsiaalne

Seega kokku oli 2016. aastal tasutud UPT makse suuruseks * eurot.

Aruande valmimise hetkel Konkurentsiametile teadaolevate andmete põhjal UPT makse määrasid 2017. aastal muuta ei ole vaja.

5.2. UPT hüvitis

Eesti Post esitas 2016. aastal UPT hüvitise taotlused I-III kvartali kohta. 2016. aasta IV kvartali kohta ettevõtja hüvitise taotlust ei esitanud, kuna teenus oli sellel perioodil kasumis. Pärast kvartali taotluste läbivaatamist, kujunes UPT ebamõistlikult koormavateks kuludeks I kvartalis 540 975,03 eurot, II kvartalis 726 858,05 eurot ja III kvartalis 630 134,40 eurot. Seega kokku 1 897 967,48 eurot, mille Konkurentsiamet Eesti Postile ka välja maksis.

UPT osutajale hüvitatakse kulud üksnes ulatuses, milles kasutajalt võetav tasu ei võimalda UPT osutamise kohustuse täitmisega seotud põhjendatud kulude katmist ja mõistliku kasumi saamist. Kui majandusaasta UPT auditeeritud kulud ja tulud erinevad majandusaastal aruandekvartalite kaupa esitatud andmetest, on Konkurentsiametil õigus hüvitise suurust muuta. Seda arvesse võttes analüüsis Konkurentsiamet ka Eesti Posti 2016. aasta auditeeritud andmeid. Selgus, et auditeeritud andmete põhjal olid 2016. aasta UPT ebamõistlikult koormavad kulud 1 234 164,15 eurot. Kuna kvartalite kaupa tehtud otsuste alusel oli Eesti Post saanud hüvitist ettenähtust 663 803,33 eurot rohkem, nõudis Konkurentsiamet üleliigselt saadud hüvitise summa ettevõtjalt tagasi.

6. Postivõrk

Postivõrk on seadmete ja vahendite süsteem, mida postiteenuse osutaja kasutab postisaadetiste edastamiseks. Postivõrk jaguneb kogumis- ja jaotusvõrguks.

Postiteenuse osutaja postivõrgu juurdepääsupunkt on nii tegevuskoht kui ka vahend, mida postiteenuse osutaja kasutab postiteenuse osutamiseks. Juurdepääsupunktideks on muu hulgas ka postkontorid ning kirjastid.

Postkastid ei ole käsitatavad postivõrgu osana, kuivõrd tegemist on saaja kasutuses või omandis oleva vahendiga, mis on mõeldud eelkõige lihtsaadetisena edastatavate postisaadetiste ja perioodiliste väljaannete kättesaamiseks.

6.1. Postkontorid

Postkontor on püsiv tegevuskoht, kus on tagatud kõigi tegevusloaga hõlmatud postiteenuste osutamine. Postkontorite paiknemine peab tagama tegevusloaga hõlmatud postiteenuste takistuseta osutamise kõigile soovijatele võrdsetel tingimustel, olenemata nende elu- või asukohast.

Tegevusloa tingimuste kohaselt oli Express Posti minimaalne postkontorite arv neli ja Eesti Postil 320 (vt tabel 9). Tegelikult oli Eesti Postil 2016. aastal 320 postkontorit ja Express Postil neli postkontorit.

Tabel 9 Eesti Posti ja Express Posti postkontorite arv aastatel 2009-2016

Aasta	Eesti Post		Express Post	
	Miinumum	Tegelik	Miinumum	Tegelik
2009	351	351	3	4
2010	344	351	4	5
2011	344	344	4	5
2012	320	320	4	4
2013	320	323	4	4
2014	320	321	4	4
2015	320	320	4	4
2016	320	320	4	4

6.2. UPT osutaja postkontorid

Nõuded UPT osutaja postkontoritele ja nende paiknemisele on kehtestatud valdkonna eest vastutava ministri määrusega.

Eelkõige peab UPT osutaja arvestama asjaoluga, et juurdepääsupunkt asuks kohas, millele postiteenuse kasutajal on takistamatu juurdepääs. Lisaks sellele peab UPT osutaja võtma arvesse haldusüksuste piire, haldusüksuste väljakujunenud keskuste paiknemist, postiteenuse kasutajate elu- või asukohti, samuti ühistranspordiliinide kulgemist.

Iga omavalitsuse territooriumil peab olema vähemalt üks UPT-d osutav postkontor. Igasse valda, mille püsielanike arv ületab 2500 inimest, paigutatakse täiendavalt üks või enam UPT-d osutav postkontor. Seejuures ei hõlma valla püsielanike arvestus vallasisest linna ning vallasisesele linnale kohaldatakse linna kohta sätestatud nõudeid. Linna, mille püsielanike arv ületab 20 000 elaniku piiri, tuleb iga järgneva 20 000 püsielaniku kohta paigutada üks täiendav postkontor.

Alates 09.10.2014 jõustunud UPT tegevusloa tingimused ei sätesta enam otsest minimaalset postkontorite arvu omavalitsuste kaupa, vaid kontorite minimaalne arv peab vastama UPT juurdepääsupunktide määruuses toodud nõuetele. Tegevusloa tingimustes on välja toodud üleriigiline minimaalne UPT postkontorite arv, mis on 320. Nii on Eesti Postil võimalik painedlikumalt ümber kujundada postivõrku rahvaarvu või omavalitsuste arvu muutumisel, järgides siiski määruuses toodud nõudeid. Konkurentsiametiga on vaja kooskõlastada üleriigilise miinumumaru muutmine (st Eesti Post ei tohi kooskõlastuseta vähendada postkontorite arvu alla miinumumi).

2016. aastal jätkas Eesti Post UPT osutamist ka motokandega, mis on postkontori alternatiiviks hajaasustuse piirkondades.

Motokandega osutatakse UPT-d kasutajatele, kes asuvad maapiirkonnas lähimast postkontorist mööda avalikke teid mõõdetuna kaugemal kui viis kilomeetrit nende elu- või asukohest. Motokande teenuse tellimine elu- või asukohta on tasuta, tuleb vaid tasuda kasutatava postiteenuse eest vastavalt kehtivale hinnakirjale. UPT osutaja tagab motokande esmaspäevast reedeni (v.a rahvus- ja riigipühad). Motokande raames osutatava UPT tingimused ja tasud ei erine postkontorites pakutava UPT tingimustest ja tasudest. Motokande tellimiste arv ei ole piiratud.

6.3. Kirjakastid

Express Postil puuduvad kirjakastid kirisaadetiste kogumiseks, mistõttu puudutab käesolev punkt vaid Eesti Posti poolt paigaldatud kirjakaste, mis on mõeldud lihtsaadetisena edastatavate UPT kirisaadetiste kogumiseks. 2016. aasta lõpu seisuga oli Eesti Postil 2777 tühjendatavat kirjakasti. UPT tegevusloa tingimuste kohaselt oli kirjakastide miinimumarvuks samuti 2777.

Sarnaselt postkontoritele, ei ole 09.10.2014 jõustunud UPT tegevusloa tingimustes välja toodud kirjakastide miinimumarvu omavalitsuste kaupa. Järgides UPT juurdepääsupunktide määrust, võib Eesti Post olemasolevate kirjakastide asukohta muuta, kuid kirjakastide üldarvu vähendamine tuleb kooskõlastada Konkurentsiametiga.

2015. aastal muudeti UPT juurdepääsupunktide määruse kirjakastide paiknemise osa. Kui varem võis olla kirjakasti keskmine kaugus kasutajast linnas kuni pool kilomeetrit, siis muudatuse järel on kauguse piir kolm kilomeetrit. Kirjakasti kaugus vallas elavast kasutajast ei võinud varem olla kaugemal kui kaks kilomeetrit. Pärast muudatust on vastav vahemaa viis kilomeetrit.

Muudatuse tingis peamiselt asjaolu, et kirjakastidesse jäetakse üha vähem kirju ja reaalne vajadus senise tihedusega võrgustiku ülalhoidmise järele on ajas vähenenud.

7. Järelevalve

Postiseadus näeb ette, kui suur hulk UPT raames siseriiklikult lihtsaadetisena edastatavatest kirisaadetistest peab jõudma adressaadini postitamisele järgneval tööpäeval. Tegemist on kirjadega, mida saab postitada Eesti Posti oranži värvi kirjakastidesse, mis paiknevad üle Eesti.

2005. aastal kehtis nõue, et vähemalt 90% linnas või maakonnakeskuses postitatud kirisaadetistest peab jõudma saajani järgmiseks tööpäevaks ja maal postitatud kirisaadetistest vähemalt 90% ülejäämiseks tööpäevaks. Alates 2006. aastast on kehtinud ühtne nõue, mille kohaselt peab vähemalt 90% kirisaadetistest jõudma üle Eesti saajani postitamisele järgneval tööpäeval (postiseaduse § 37 lg 5). Nõue kehtib enne kirjakastile märgitud tühjendamise kellaega postitatud kirjadele. Hilisemal kellaajal kirjakasti jäetud kirjade postitamise päevaks loetakse sellisel juhul kirjakastile märgitud järgmine tühjendamise päev.

Postiseaduse § 37 kohaselt peab UPT osutaja tagama postisaadetiste kogumise ja saajale kättetoimetamise kõikidel tööpäevadel ning mitte vähem kui viiel päeval nädalas ja üks kord päevas kogu Eesti territooriumi ulatuses. Erandid on lubatud riigi- ja rahvuspuhade korral ning saarte puhul, millega puudub kogumisele ja kättetoimetamisele ettenähtud sagedusega regulaarne transpordiühendus.

Postiseaduse § 38 lg 1 kohaselt peab UPT osutaja tagama, et temast sõltumatu isik kontrollib UPT kvaliteedi nõuetele vastavust. Eesti Posti poolt tellitud IPC (International Post Corporation) mõõtmised andsid 2016. aasta kohta tulemuse, kus 88,6% lihtsaadetistest toimetati saajale kätte õigeaegselt. See jääb küll 1,4 protsendipunkti alla nõutud taseme, kuid üldiselt on kvaliteet viimased kümme aastat püsinud 90% lähedal (mõnel aastal üle 90%, mõnel aastal veidi alla 90%).

Konkurentsiamet on üldjuhul üks kord aastas kontrollinud kirisaadetiste liikumise kiirust ja postiseaduse nõude täitmist ka omapoolselt, kuid 2016. aastal kontrollpostitust läbi ei viidud.

Teistest 2016. aastal postside valdkonnas teostatud järelevalve raames tõstatunud menetlustest annab ülevaate tabel 10.

Tabel 10 Järelevalvemenetluste arv 2016. aastal

Menetlus	Arv
Saabunud kaebusi ja pöördumisi	62
Lahendatud kaebusi ja pöördumisi	60
Menetlus jätkub järgmisel aastal	2
Ettekirjutusi	0

Konkurentsiametile esitatud kaebuste ja pöördumiste jaotus teemade kaupa on esitatud tabelis 11.

Tabel 11 Kaebuste ja pöördumiste jaotus 2014-2016. aastal

Teema	2014	2015	2016
Kadumine	16	11	20
Edastamise kiirus	5	2	4
Kahjustumine	14	9	11
Kättetoimetamine või kogumine	11	0	11
Vale kättetoimetamine	1	4	2
Postitöötajate käitumine	2	0	1
Postiteenustele juurdepääs	1	4	0
Muu põhjus	3	8	13
Kokku	53	38	62

2016. aastal esitatud 62 kaebusest puudutas siseriiklikke postiteenuseid 27 ja rahvusvahelisi postiteenuseid 35 kaebust. Vastavad näitajad 2015. aastal olid 21 ja 17 kaebust.

8. Siseriikliku lihtsaadetisena edastatava kirisaadetise kandekiirus

Eestis kehtib universaalse postiteenuse (UPT) hindadele süsteem, kus need kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega Konkurentsiameti ettepanekul. Postiseaduse kohaselt peavad UPT tasud olema taskukohased. Samal ajal peavad tasud olema ka kuludele orienteeritud ning UPT

osutamisel tuleb järgida kuluefektiivsuse põhimõtet. Kui praegu kehtiv süsteem 2009. aastal kehtestati, et võtta üle 3. postidirektiivi nõuded, siis võis väita, et taskukohased tasud olid samal ajal ka kulupõhised. Nüüdseks on teada, et taskukohaste tasude muudatused on alates 2009. aastast olnud madalamad, kui sama perioodi UPT kulude kasv, mis on viinud olukorrani, kus UPT tulud ei kata UPT kulusid.

Oma 2015. aastaraamatus kirjutas Konkurentsiamet, et siseriiklike lihtsaadetisena edastatavate kirisaadetiste arv on vahepealsel ajal (2009 – 2015) oluliselt langenud, mis tähendab, et UPT kasutajate vajadus antud teenuse järele on oluliselt langenud. Selle põhjuseks võib tuua nii elektroonse kirjavahetuse levikut kui ka alternatiivsete kanalite ja teenuste esile kerkimist postiteenuste turul. UPT kogumisse kuuluvate teenuste kasutatavust tervikuna on tugevalt mõjutanud pakiautomaatide võrgustiku tulek ja levik. Tänapäeval ei pea saadetise postitamiseks minema postkontorisse, vaid saadetist saab üle anda näiteks Eesti Posti või SmartPOST-i pakiautomaatide vahendusel.

Kirjeldatu võimaldab ühtlasi kiirust nii sõnumite kui ka esemete edastamisel. Pakiautomaatide vahendusel on võimalik saata oma pakk järgmiseks tööpäevaks sihtkoha pakiautomaati. Elektroonilised vahendid võimaldavad sõnumite saatmist aga kohe. See tähendab, et lisaks UPT mahtude langusele, on vähenenud ka UPT kasutajate ootused näiteks kirisaadetiste edastamise kiirusele. Tõsi, rahvusvaheliste riiki sisenevate saadetiste arv on viimastel aastatel märgatavalt kasvanud, seda eelkõige tänu Eesti elanike ostudele välismaa veebikaubamajadest. Samas ei kujune riiki siseneva saadetise edastamise hind Konkurentsiameti ettepanekul ega valdkonna eest vastutava ministri määrusega, vaid see kujuneb läbi rahvusvahelise lõppmaksete süsteemi. Seega selliste saadetiste edastamise tasud ei saa järgida postiseaduses kirjeldatud taskukohasuse printsiipi ja ei ole antud juhul vaatluse all.

UPT siseriikliku lihtsaadetisena edastatava kirisaadetise kvaliteet on sätestatud postiseaduses. Selle kohaselt tuleb 90% kirjadedest toimetada saajani hiljemalt üleandmise päevale järgneval tööpäeval (D+1). Selline põhimõte ja kvaliteedi nõue on kehtinud muutumatuna juba üle kümne aasta. Nõude täitmise kontrollimiseks on Konkurentsiamet aastate jooksul viinud läbi kontrollpostitust. Paralleelselt on UPT osutaja Eesti Post ka ise mõõtnud kirjade edastamise kiiruse vastavust postiseaduses sätestatule, lisaks kasutanud sõltumatu kontrolli organisatsiooni IPC poolt kogutud andmeid. Üldjuhul on tulemused jäänud nõutud taseme lähedale. Mõnel aastal on tulemus olnud veidi üle 90% ja mõnel aastal paar protsenti madalam. 2016. aastal ei viinud Konkurentsiamet omalt poolt läbi kontrollpostitust, kuna kvaliteet on püsinud stabiilsena. Eesti Posti poolt edastatud IPC andmetel oli kõnealune kvaliteedi näitaja 2016. aastal 88,6%.

Samas näeb postiseadus ette ka alternatiivse võimaluse, kus kiri edastatakse saajale üleandmise päevale järgneval kolmandal tööpäeval (D+3). Ka sellise teenuse puhul peab nõutud aja jooksul jõudma kohale 90% kirjadedest. Eesti Post ei ole aga UPT raames sellist alternatiivi kasutajatele pakkunud. Kui vaadata lähinaabreid, siis näiteks Soomes (D+2), Norras (D+2), Taanis (D+5), Lätis (D+3), Leedus (D+3) on sarnane (pikema edastamise ajaga) teenus olemas ja praktika näitab, et sellise teenuse järele on ka vajadus. Näiteks Lätis kasutab D+3 teenust ligi 80% kirja saatjatest ning vaid 20% kasutavad kiiremat (D+1) teenust. Tõenäoliselt on sarnane vajadus olemas ka Eestis. Postiteenuse kasutaja jaoks tähendab D+3 kandekiirus mõistlikku kulusäästlikku alternatiivi

saadetiste puhul, mille kohale toimetamine ei ole ajakriitiline või mille saatmist saab kasutaja ette planeerida.

Hiljuti Eesti elanike hulgas läbi viidud postiteenuste uuringust selgus, et kirja saatmise kiirus ei ole enamike inimeste jaoks määrav, kui kirja on võimalik saata ka soodsama hinnaga (MediaCom Trendmark uuring 2017. aasta jaanuaris). Seega on soovitatav viia teenuse osutamine vastavaks tarbijate muutunud vajadustega, kus mitteajakriitiliste saadetiste edastamiseks on olemas ka soodsam alternatiiv. Eriti veel arvestades teenuse taskukohasuse printsiipi.

Ühe ja kolmepäevase edastamiskiiruse puhul tekib hinnavahe, kuna teenuse osutaja saab pikema kulgemisajaga kirjade puhul ette planeerida, millisel päeval ja millise kanderingiga kirjad saajani toimetada. Kanderingide planeerimine ja mahtude efektiivsem jaotamine nende vahel aitab kokku hoida eelkõige tööjõukulusid ja teha teenuse osutamine kulude mõistes efektiivsemaks.

Viimase seitsme aasta trendid on viinud olukorrani, kus kehtivad UPT taskukohased tasud ei kata põhjendatud UPT kulusid. Sellise olukorra tarbeks on postiseaduses ette nähtud süsteem, millega nimetatud vahe katta. UPT osutaja jaoks on selliste kulude, kus müügihind ei kata tegelikke põhjendatud kulusid, puhul tegemist ebamõistlikult koormavate kuludega. UPT osutajal on õigus taotleda Konkurentsiametilt taoliste kulude hüvitamist, mida UPT osutaja Eesti Post on kõikidel aastatel ka teinud, kuna UPT on läbivalt olnud kahjumis.

Vahendid hüvitise jaoks korjatakse postiturult UPT-ga sarnastelt teenustelt, lähtudes edastatud saadetiste arvust. Nendeks teenusteks on kirisaadetiste ja postipakkide edastamine tegevusloa alusel. Eesti probleemiks on aga see, et postiturg on väga väike ja UPT makse kogumise aluseks olevad teenused moodustavad vaid ühe osa kogu postiturust. Mõningase üldistusega võib öelda, et kogu hüvitamise süsteemi kasutusel oleku aja on UPT makse tasujateks olnud UPT osutaja ise ja vähesel määral ka AS Express Post. Kuigi hüvitise fond on aastate jooksul oma eesmärgi täitnud, siis võib väita, et selline süsteem Eestile pigem ei sobi. Vaadates kasvõi asjaolu, et hüvitise vajaja on samal ajal ise suurim hüvitise katte allikas. Lisaks on Konkurentsiamet alati olnud vaba konkurentsi pooldaja valdkondades, kus see vähegi on võimalik, kuna konkurents on kõige parem turegulaator. Paraku haakub see Eesti postituru eripäraga, et turg on väike ja osalejaid vähe, mistõttu ei saa jääda lootma ainult konkurentstile. Piisavat konkurentsi võib Eestis täheldada vaid kullerpostiteenuse osas, kuid see teenus ei ole UPT-ga vahetult võrreldav, kuna sisaldab erinevaid lisandväärtusi.

Kui soovida hoida UPT tasusid taskukohastena, viies samal ajal UPT hüvitise vajaduse võimalikult madalale (tulevikus nulli), siis üheks võimaluseks on luua UPT siseriikliku lihtsaadetisena edastatava kirisaadetise teenusele alternatiivina juurde D+3 edastamise kiirusega variant. Seda enam, kui eeldused ja uuring näitavad, et see vastaks ka teenuse kasutajate ootustele ja soovidele. Alternatiivse variandi loomine ei vajaks postiseaduse muutmist, kuna olemasolev seadus ei tee selleks takistusi. Seega oleks muudatuse teostamine näiteks 2017. aasta jooksul teostatav. Konkurentsiamet plaanib muudatuse osas läbi rääkida nii Majandus- ja kommunikatsiooniministeriumiga kui ka Eesti Postiga.

9. Tegevused 2017. aastal

- UPT kvaliteedi ja kättesaadavuse tagamise kontroll.
- Kontroll postsideturul tegutsevate ettevõtjate üle (sh tegevuslubade väljastamine, muutmine).
- UPT makse tasumise tagamine ja kontroll.
- UPT osutaja kulude analüüs, tuvastamaks võimalikke ebamõistlikult koormavaid kulusid ja vajadust muuta UPT makse määrasid.
- UPT taskukohaste tasude ülevaatamine ja võimaliku ettepaneku esitamine Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile määruse muutmiseks.
- UPT osutamise kohustuse täitmisega seotud põhjendatud ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamise tagamine.
- Postsidealase statistilise teabe kogumine, analüüs ja avaldamine.
- Konkurentsiameti ja riigi esindamine rahvusvahelistes organisatsioonides.
- Postiteenuse kasutajate õiguste kaitse ja postiteenuse kasutajate nõustamine.